

Kitekint? - Szabadság és felel?sség

2009 június 22. Flag

Sz?veg m?ret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A Stockholmi Egyetem két professzora meghökkent? könyvet írt arról, hogy mit várhatunk a jöv?t?l. Azt állítják, hogy jelenleg Stockholm a globális gazdaság legmodernebb városa, itt érhet? tetten a ránk váró jöv?.

E jöv?ben a gazdagok még gazdagabbak lesznek, a szegények még szegényebbek, s?t a jöv? társadalmában az emberek kétharmada, esetleg háromnegyede is a vesztesek közé tartozik majd. A fiatalok és az id?sek között éles

határvonal alakul ki, mert az informatika és a számítógépek elterjedését az id?sebbek forradalomként élik meg, míg a 25 év alattiak már evolúcióként: ?k ebbe születtek bele, számukra Gutenberg és a könyvek holt kövületek. A jöv? újból a törzseké, mint valamikor az ?skorban, a nemzetállamok elgyengülésével és a határok lebomlásával az azonos érdekl?dés? és élethelyzet? emberek "globális törzsekbe" szervez?dnek. Már a modern korban is találunk ilyen törzseket - ilyenek a zsidó és a kínai diaszpórák -, a jöv?ben azonban az egy nemzethez tartozás érzése helyett az egy-egy törzshöz: például az informatikus mérnökök vagy építészek törzséhez való tartozás lesz a leger?sebb köt?dés.

A fiatalok számára mindegy lesz, hol élnek, hol tanulnak és hol dolgoznak, a legjobbat akarják megszerezni maguknak. Az új társadalom énközpontú lesz, a végletekig önz? és individualista. Az önz? társadalomban elt?nik a h?ség, senki senkihez nem lesz h?séges, mert kizárólag saját érdekeit követi majd. A család, a rokoni, a lakóhelyi vagy a vallási közösség, az üzleti vállalkozás és a nemzet már nem köti magához az új társadalom emberét, a régi kötöttségek helyére a végtelen szabadság lép. A bizonytalanság foglálja el mindenütt és mindenben a biztos helyét, világunk kiszámíthatatlanná válik, mindig és mindenben versyeznünk kell a túlélésért. Végül mintegy utolsó döfésként kijelentik, hogy Marxnak lesz igaza, aki azt mondta, hogy a munkásosztály veszi át az uralmat a t?ke felett: a jöv?ben vége a t?ke uralmának, már csak a tehetség számít, és a t?ke úgy táncol majd, ahogy a tudás füttyül. A tudás és a tehetség az egyéné, a t?kés azt megfizetheti, de senkit?l el nem veheti, ezért lesz vége a t?ke uralmának. Egy ország gazdagságát a felhalmozott tudás, a képességek és a képzel?er? határozzák meg, ezért az egyéné lesz minden hatalom, és a korlátlan egyéni szabadság társadalmában semmi nem készíti az embert arra, hogy felel?sséget vállaljon.

Szerz?ink ilyen jöv?t vázoltak fel nekünk, és a globális (f?ként liberális) média egyöntet? lelkesedéssel üdvözölte könyvüket. Mi pedig élénken tiltakozunk: ett?l a jöv?t?l ments meg, Uram, minket!

Kezdjük azzal, hogy az még nem baj, ha Marxnak (valamiben mégis) igaza van: a tudás és a tehetség jelent?ségben valóban megel?zi a természeti kincseket és a t?két a mai gazdaságban, amib?l az következik, hogy az alkalmazott diadalmaskodhat a t?kés felett - hiszen a tudás a fejben van, szanaszét a világban, nem a bankszéfben vagy a párna alatti zacskóban. Igaz, amit a szerz?k állítanak: a legfontosabb termelési eszköz egy kicsi, szürke és 1,3 kilogramm súlyú anyag, amit emberi agynak hívnak. Abban is igazuk van, hogy a határok lebomlanak, az emberi szabadság soha nem látott mértékben tágul, a földrajzi és a társadalmi, s?t genetikai korlátokat is sorra legy?ri az ember. Biztos az is igaz, hogy "globális törzsek" vagy inkább rokonszenvcsoportok, új informális kapcsolatháló alakulnak ki, egyre több ismer?sünk lesz távoli világokból, és egyre színesebb lesz emberi környezetünk. Az is igaz lehet, hiszen mindennapi élményünk, hogy egyre gyorsabban követik egymást a jöv?t fenyeget?, kiszámíthatatlan változások.

Reméljük azonban, hogy ebb?l a nagy átalakulásból egészen más társadalom és egyén lép el?, mint amelyet szerz?ink felvázoltak. Megindult már egy konzervatív ellentámadás, valamiféle emberi önvédelem a történelem vázolt rohama ellen. A nemzeti nyelvek újbóli reneszánsza azt jelzi, hogy az emberek egyre er?sebben szeretnének egy szellemi-lelki-nyelvi közösséghez tartozni. A nemzeti érzés nem t?nik el a világból, és az Európai Unióhoz hasonló "szuperstruktúrák" felépítése nem jár együtt a nemzetek halálával, s?t az írek még er?sebben kelták, a katalánok még jobban katalánok lesznek az egységesül? Európában, és mi, magyarok is egyre er?sebben köt?dünk a "magyar törzshöz". Az állam sem hal el - a nemzetállam karcsúsodik ugyan, de az oktatás, a kultúra, s?t a gazdaság területén is létfontosságú funkciókat ?riz meg. A lakóhelyi és területi közösségek is egyre fontosabbak lesznek az új korszakban, a szomszédok és barátok is horgonyok a változó környezetben. A család új reneszánszát éli egy sor társadalomban, igaz, Skandináviában nem, de ott hagyományosan lazább a családi kötelék. A felel?sség sem vész el, s?t a modern ember egyre több új felel?sséget talál magának a társadalom és kis közösségek ügyeiben, mert több a szabad ideje, a pénze és er?sebb az erre sarkalló értékrendje.

A gének is önz?ek, mert csak saját túlélésük a fontos számukra. Csakhogy az vezet sikeres túléléshez, ha együttm?ködnek más génekkel: világhír? tudósok bebizonyították, hogy a gének világában a leger?sebb önzés vezet el az önérdek nélküli cselekvéshez. A jó hír az, hogy a jöv? embere még er?sebben úgy viselkedik majd, mint a benne él? gének, de ez nem korlátlan, tehát romboló szabadsághoz vezet, hanem felel?sséghez és együttm?ködéshez.

(Jonas Ridderstrale-Kjelle Nordström: Funky Business, Talent Makes Capital Dance, Bookhouse Publishing AB, Stockholm, 2002)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló